

Hendrik Vosman

Laupäeva hommik Saariselkäl, Tallinnast 1000 kilomeetrit põhjas asuvas turismi- ja suusakuurordis. Keset lumehangesid ja ühekorruselisi palkmajakesi ootavad 30 ajakirjanikku ja fotograafi Euroopa tipp-poliitikuid, kes siin peatselt eurollidu tulevikku lahkama asuvad.

Kohal on ka põhjapõdrad Nisse ja Stara, kes on toodud siia ühe tähtsa foto jaoks, et Soomet reklaamida. Tänavu kolmandat korda toimunud Saariselkä tippkohtumine ongi mujal maailmas paljudele ilmselt tuntud eeskätt oma haruldase «perepildi» poolest, kus üritusel osalevad ministrid ja presidendid poseerivad ühel pildil porodega.

Uhkete sarvedega Nisse on siin juba teist korda, räägib loomade peremees, poroisand Markku Nikodemus ajakirjanikele. Põdrad peavad end muidu taltsalt üleval, ent enne VIPide saabumist jätab üks neist lumele märgi maha. Üks turvameestest tormab harja ja kühvliga pabulaid likvideerima.

Küpros peamine kõneaine

«Nagu ikka, peavad soomlased teiste räpa ära koristama,» teravmeelitseb ekstsentriline CNNi saatejuht Richard Quest.

Seejärel hakkavad poliitikud üksteise järel saabuma. Esimesena tulevad võõrustajad – Soome peaminister Jyrki Katainen ja väliskaubandusminister Alexander Stubb. Stubb viskab ajakirjanikega nalja, öeldes, et eelmise õhtu šokkuudis – Hispaania jalgpallimeeskond ei suutnud koduväljakul Soomega enamast 1:1 viigist – aitab leevendada lõhet Põhja- ja Lõuna-Euroopa vahel.

Kui kohale tuleb Läti peaminister Valdis Dombrovskis, kiidab Stubb naljapäraselt tema jopet – kõik üritusel osalevad meespoliitikud kannavad ühesugust Halti oranžmusta üleriidet. «Zank you,» vastab Dombrovskis.

Perefoto aga viibib, sest Taani peaminister Helle Thorning-Schmidt hilineb. Poliitikud annavad aja täiteks ekspromptintervjuusid. Dombrovskis põhjendab soomlastele, miks Läti ikkagi soovib kriisis eurotsooniga liituda, Iirimaa Euroopa asjade minister Lucinda Creighton räägib, et Küprose kriisi nakkusohtu ei tohi alahinnata.

Tilluke Küpros on Saariselkä üritust kajastanud ajakirjanike seas peamine kõneaine. Selle kohta peavad aru andma kõik poliitikud. Vastusteks maskeeritud jutupunktid on aga enamjaolt etteaimatavad. Näiteks Katainen: «Küprose probleemid ei ole nii suured, et neid ei saaks lahendada. Vaja on vaid kannatlikkust.»

Toomas Hendrik Ilves – ainus president külaliste seas ja ühtlasi ka ainus, kes ei kuulu oma riigis valitsusse – on selles suhtes erand, öeldes Soome ajakirjanikule, et on mõttetu eeldada, et Eesti nõustuks hädast välja aitama Küprosele raha hoiustanud Vene miljardäre.

Ilves peab pärast «porofoto» tegemist aga koos teiste poliitikutega palkmajja siirduma, jättes tsitaadimaiaid «tindid» ootele. Saariselkäl oma tuleval neljapäeval eetrisse minevat saadet lindistav Quest poetab oma produtsendile: «See Ilves annab alati huvitavaid vastuseid.»

Nagu ütles eelmisel õhtul üks Soome valitsusametnik, on Saariselkä nagu Põhjala versioon Davosi majandusfoorumist, ainult et palju väiksem, vaoshoitum ja mitteametlikum. Sel korral on kohal kaheksa Euroopa liidrit – lisaks eelmainituile Horvaatia peaminister Zoran Milanović ja Türgi asepeaminister Ali Babacan. Tippkohtumine toimub suletud uste taga ning seal toimunu kohta kehtib Chatham House'i reegel: kuuldut võib avalikkusega jagada, ent juttu ei tohi kellelegi konkreetsele omistada.

Kõne all lõhe ületamine

Kui üritus umbes kuue tunni pärast lõpeb, tulevad osalejad hotelli meediale aru andma. Ilves ütleb intervjuus Postimehele, et kuigi peatuti ka Küprosel, räägiti laiemalt võttes sellest, kuidas ületada seda lõhet, mis kriisi vältel nii Euroopa riikide vahel kui ka riikides endis kärisema on hakanud.

«Põhiline erinevus on see, et on riigid, mis on vastutustundlikud ja täidavad kokkulepitud reegleid, ja need, kes ei tee seda,» ütles Ilves. «See on suhteliselt tõsine probleem.»

Enda sõnul on tema seisukoht alati olnud, et selline olukord ei ole kestlik. «Kui sa reegleid ei täida, tulevad probleemid ja need, kes on tekitanud probleeme, ootavad, et teised maksavad kinni. Sa võid seda teha ühe korra või kaks, aga nagu ma siin olen juba ütelnud paar korda: ei ole kujuteldav, et Bundestag või riigikogu või Eduskunta hakkab maksma kinni kummalist raha,» ütleb ta taas selge viitega Küprosele ja asjaolule, et seal asuvates pankades hoitakse palju musta Vene raha.

Eilehommikul pressikonverentsil on Ilves pisut konkreetsem.

«Pole mingit viisi, et Saksa avalikkus või Bundestag toetaks Küprose päästmist sellistel tingimustel pärast Bundesnachrichtendiensti (Saksa välisluureteenistuse – H. V.) raportit,» ütleb president, viidates hiljuti lekitatud aruandele, mille järgi on Küpros musta raha pesula. «See on puhas poliitika, see ei läheks mingil juhul läbi.»

Ilvese sõnul valitses tippkohtumisel osalenute seas konsensus, et tuleviku jaoks on tähtis luua ELis ühine digiturg. «Vaata, kui suur osa USA siseturust käib läbi e-kaubanduse. Meil Euroopas see ei tööta,» sõnab ta.

Sama kinnitab ka Katainen, kelle sõnul kuulis ta arutelul palju muidki häid mõtteid. «Rääkisime palju ELi integratsiooni tulevikust ja vähemalt meie seas ei paistnud olevat suurt põhja-lõuna lõhet, sest päris paljud ütlesid, et kõik sõltub nüüd reeglite rakendamisest,» lausub ta Postimehele.

Kataineni mainitud põhja-lõuna lõhe puudumine on paljuski seotud sellega, et viimasel hetkel

jätsid Lapimaale tulemata Kreeka ja Hispaania valitsusliikmed. Seetõttu valitsenud suhtelist üksmeelt üritab lõhkuda Quest, küsides mitu korda teravalt, kuidas sai euroala võtta vastu nii katastroofilise abipaketi, nagu seda tehti Küprose puhul, ja nüüd ei taha keegi omaks võtta, et tehti viga.

Katainen vastab rahulikult, et praegusel raskel ajal ongi raske otsuseid langetada, aga midagi muud ei saanud teha. Pealegi oli Küpros ise sellise paketiga nõus.

Quest ilmselt mõtleb, miks tema siin ainsana ELi tulevikust rääkides põlema läheb ja oma küsimusele juba kolmandat korda sama vastust kuuleb.